

การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความรู้และความภาคภูมิใจ

ในอัตลักษณ์ท้องถิ่น เรื่อง โปงลางเลิศจ้า

ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 : การวิจัยแบบผสมวิธี

Development of Learning Activity to Enhance Knowledge and Pfade in
Local Indentity by using “Elite Ponglang Story” for Mathayomsuksa five
students : Mixed Method Research

ณัฐธยาน์ มณีโคตร¹

ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน²

อรัญ ชูยกระเดื่อง³

บทคัดย่อ

การพัฒนาประเทศโดยใช้การศึกษาเป็นฐานหลักและมีเป้าหมายเพื่อความสุขอันยั่งยืนของประชาชนไทยจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องคำนึงถึงมิติทางวัฒนธรรมที่เป็นเรื่องราวของคนและท้องถิ่นเป็นสำคัญ การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาประสิทธิภาพและดัชนีประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความรู้และความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ท้องถิ่น เรื่อง โปงลางเลิศจ้า ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 รวมทั้งศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความรู้และความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ท้องถิ่น เรื่อง โปงลางเลิศจ้า และความภาคภูมิใจเครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสานโปงลางซึ่งเป็นอัตลักษณ์ท้องถิ่นจังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้ร่วมพัฒนา จำนวน 39 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง คือ นักเรียนโรงเรียนอนุกุลนารี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ที่ศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 50 คน ได้มาโดยการเลือกแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แนวคำถามและแบบจดบันทึก การสนทนากลุ่ม แบบประเมิน แบบสังเกต แบบทดสอบแบบสอบถาม วาระการประชุมและแบบจดบันทึก การประชุม การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การสังเกต และการประชุมโดยเป็นการวิเคราะห์เนื้อหา และส่วนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการประเมิน การทดสอบ และการสอบถามซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการนำเอารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้สอน

¹ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

³ อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความรู้และความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ท้องถิ่น เรื่อง โปงลางเลิศจ้า ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.55/84.30 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ 80/80
 2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความรู้และความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ท้องถิ่น เรื่อง โปงลางเลิศจ้า ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.6837 ซึ่งแสดงว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนรู้เพิ่มขึ้นหลังเรียนคิดเป็นร้อยละ 68.37
 3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความรู้และความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ท้องถิ่น เรื่อง โปงลางเลิศจ้า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$)
 4. นักเรียนมีความภาคภูมิใจเครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสานโปงลางซึ่งเป็นอัตลักษณ์ท้องถิ่นจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$)
- โดยสรุป การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความรู้และความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ท้องถิ่น เรื่อง โปงลางเลิศจ้า ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่สร้างและพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเหมาะสม สามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นของตน และเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน มีความรักความภาคภูมิใจในบ้านเกิดเมืองนอนและท้องถิ่นของตน รวมทั้งเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่สืบไป

คำสำคัญ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อัตลักษณ์ท้องถิ่น โปงลาง การวิจัยแบบผสมวิธี ความภาคภูมิใจ

Abstract

In developing country based on education for sustainable happiness of thai people, it is necessary that involving people have to be aware of cultural dimensions of local people and area. The objectives of this research were to study the efficiency, the effectiveness index, satisfaction of learning activity management to enhance knowledge and pride in local identity by using “Elite Ponglang Story” and pride in the local unique music instrument of Kalasin; Ponglang.

The samples of this research consisted of 39 co-developers and 50 mathayomsuksa 5/1 students of Anukoolnaree school, the Secondary Educational Service Arae Office 24, in the 2nd semester of academic yare 2014 selected by cluster sampling. The instruments used to collect data were interview form, questions and focus group discussion notes, evaluation form, observation form, test questionnaire, agenda, and meeting notes. Data analysis was divided into two parts. Part1 was to

analyse data derived from interview, focus group discussion, observation, and meeting, which was content analysis. Part2 was to analyse data derived from evaluation, test and questionnaire, which was data analysis from learning activity management model taught in classroom.

Research finding were as follows:

1. The efficiency of learning activity to enhance Knowledge and pride in local identity by using “Elite Ponglang Story” for mathayomsuksa 5 was 85.55/84.30 according to the criteria.

2. The effectiveness index of learning activity to enhance knowledge and pride in local identity by using “Elite Ponglang Story” for mathayomsuksa 5 was 0.6837, which indicated that learners achieved in learning at 68.37%

3. Overall, the level of mathayomsuksa 5 students’ satisfaction after learning by using learning activity to enhance knowledge and pride in local identity by using “Elite Ponglang Story” was at a high level ($\bar{X} = 4.27$)

4. Overall, the level of pride in local music instrument; Ponglang after the learning was at a high level ($\bar{X} = 4.05$)

In conclusion, learning activity to enhance knowledge and pride in local identity by using “Elite Ponglang Story” for mathayomsuksa 5 students was effective, efficient and able to apply in learning activity to enhance learners understand about their local area, be good citizen, and be proud of homeland. Additionally It was able to conserve local wisdom last forever.

Keywords : learning activities, Local identity, Elite Ponglang Story, Mixed Method Research, pride.

บทนำ

ภายใต้สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (2555-2559) สะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยยังต้องเผชิญกระแสการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกประเทศที่ผันผวน ซับซ้อน และคาดการณ์ผลกระทบได้ยาก ส่งผลให้ประเทศต้องเผชิญกับความเสี่ยงในหลายมิติ จึงจำเป็นต้องเสริมสร้างทุนที่มีอยู่ของประเทศให้เข้มแข็ง ทั้งทุนทางสังคม ทุนทางเศรษฐกิจ และทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรมเพื่อเตรียมพร้อมให้ประเทศสามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้อย่างยั่งยืน (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (2555-2559), 2554 : ฉ)

จากสถานการณ์ดังกล่าวมาข้างต้น การดำเนินการด้านการจัดการศึกษาของไทยสู่ประชาคมเศรษฐกิจโลกจึงเป็นการเตรียมการเพื่อรองรับบริบทการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบันและอนาคต และ

วิสัยทัศน์ของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2558 ตามที่สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้กำหนดไว้ว่าคนไทยภาคภูมิใจในความเป็นไทย มีมิตรไมตรีบนวิถีชีวิตแห่งความพอเพียง ยึดมั่นในวัฒนธรรมประชาธิปไตย สามารถอยู่ในประชาคมภูมิภาคและโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี การที่จะภาคภูมิใจในตัวได้นั้นเยาวชนต้องรู้จักตนเอง เห็นคุณค่าในตนเองที่หล่อหลอมมาจากวัฒนธรรม สังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะของตนเอง การสร้างภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะของตนเองจึงเป็นสิ่งสำคัญ เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีและแสดงตัวตนของเรา สร้างจุดยืนในเวทีโลกอย่างมีศักดิ์ศรี (อมรา พงศาพิชญ์, 2549 : 21)

จากการศึกษาสภาพปัจจุบันพบว่า โรงเรียนอนุกุลนารีได้มีการบูรณาการเนื้อหาสาระเรื่องราวเกี่ยวกับท้องถิ่นจังหวัดกาฬสินธุ์กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งรายวิชาพื้นฐานและเพิ่มเติมทั้งในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย เช่น ประวัติความเป็นมา สถาปัตยกรรมศาสตร์ ภาษาและกลุ่มชาติพันธุ์งานหัตถกรรม ดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน เป็นต้น (พรทิพย์ ดลโสภณ, 2555 : สัมภาษณ์) ซึ่งเห็นได้ชัดเจนจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (วิไลวรรณ วรสาร, 2555 : สัมภาษณ์) นอกจากนั้นโรงเรียนยังได้จัดตั้งวงดนตรีพื้นบ้านอีสานหรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่า “วงโปงลาง” เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้และฝึกทักษะด้านดนตรีพื้นบ้านอีสาน นักเรียนสามารถบรรเลงเดี่ยวโปงลางและผสมวงกับเครื่องดนตรีประเภทอื่นได้ เช่น ลายโปงลางลายผู้ไทยกาฬสินธุ์ ลายแพรวกาฬสินธุ์ และลายสาวกาฬสินธุ์ลำเพลิน เป็นต้น (นิพนธ์ เวียงวะลัย, 2555 : สัมภาษณ์) จากการศึกษาสภาพปัญหาพบว่า นักเรียนยังขาดความรู้ความเข้าใจและความภาคภูมิใจท้องถิ่นจังหวัดกาฬสินธุ์หรือขาดสำนึกรักบ้านเกิดตนเอง ซึ่งจากการพบปะพูดคุยกับนักเรียนและครูผู้สอนทำให้ทราบว่านักเรียนมีการเรียนรู้เนื้อหาสาระรายวิชาต่าง ๆ เพื่อให้มีจำนวนหน่วยกิตครบตามที่หลักสูตรกำหนดและเพื่อให้ตนเองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ (ศลิษา สวัสดิ์, 2555 : สัมภาษณ์) เนื้อหาสาระมีความซับซ้อน นักเรียนขาดการส่งเสริมให้มีความคิดริเริ่มและความคิดสร้างสรรค์ รวมทั้งขาดการส่งเสริมในการคิดทำสิ่งใหม่ ๆ ที่ดีมีประโยชน์ไม่เลียนแบบใคร ตลอดจนขาดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้เกิดความเบื่อหน่าย ขาดความกระตือรือร้น สื่อและแหล่งการเรียนรู้ขาดความหลากหลาย ขาดการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงและวิธีการไม่หลากหลาย (สิริกร บุญเลิศ, 2555 : สัมภาษณ์) ครูผู้สอนเป็นคนต่างถิ่นทำให้ขาดความลึกซึ้งในเนื้อหาสาระเรื่องราวเกี่ยวกับท้องถิ่นจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ภาษาถิ่นในการสื่อความหมายหรือถ้อยคำจำเพาะเจาะจง เพื่อใช้อธิบายขยายความให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจอย่างชัดเจน (สุบรร น้อยตาแสง, 2555 : สัมภาษณ์) นอกจากนั้นนักเรียนยังได้แสดงความคิดเห็นว่าเนื้อหาสาระเรื่องราวเกี่ยวกับท้องถิ่นจังหวัดกาฬสินธุ์ไม่สามารถนำไปใช้สอบคัดเลือกเพื่อเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาและการสอบ O-NET ของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติได้ (อัจฉริยา แสงเพชร, 2555 : สัมภาษณ์) เนื้อหาสาระเรื่องราวเกี่ยวกับท้องถิ่นจังหวัดกาฬสินธุ์จึงเป็นส่วนประกอบที่ทำให้การศึกษาตามหลักสูตรมีความสมบูรณ์และตรงตามที่กำหนดไว้ในโครงสร้างหลักสูตร (อัญชลี กล้าขยัน, 2555 : สัมภาษณ์)

ผู้วิจัยซึ่งปฏิบัติหน้าที่ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมโรงเรียนอนุกุลนารี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 มีความเห็นว่าในฐานะที่การศึกษาเป็น

เครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ การเสริมสร้างความรู้และความภาคภูมิใจ ในอัตลักษณ์ท้องถิ่นถือเป็นความจำเป็นเร่งด่วนที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกรักหวงแหนท้องถิ่นของตนเองเกิด ความตระหนักถึงคุณค่าอัตลักษณ์ท้องถิ่นอันเป็นรากฐานสำคัญในการพึ่งพาตนเอง ดังที่ ศรีศักร วัลลิโภดม (2540 : 79-90) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การปฏิรูปการศึกษาในปัจจุบันเป็นการมองจากส่วนกลางไปสู่ท้องถิ่นที่มีการ กล่าวถึงเฉพาะโครงสร้างและเทคนิคการศึกษา โดยไม่ได้กล่าวถึงองค์ความรู้ที่นำไปสอนผู้เรียนนั้นคืออะไร ซึ่ง องค์ความรู้ที่รัฐจัดให้ผู้เรียนนั้นเป็นความรู้ในระบบที่ไม่ทราบว่ามีที่มาจากไหน และผู้เรียนสามารถนำไปใช้ได้ อย่างไร เพราะผู้เรียนมีการเรียนรู้เฉพาะแต่ภายในห้องเรียนจึงทำให้ไม่มีประสบการณ์ที่จะคิดเป็น ซึ่งปัจจุบัน นี้มุ่งเน้นสอนให้ผู้เรียนคิดเป็น แต่เมื่อเป็นการศึกษาในระบบผู้เรียนจึงต้องเรียนไปตามชั้นปีและท่องจำไปตาม เนื้อหาที่กำหนดให้ ทำให้ขาดประสบการณ์ ดังนั้น การศึกษาจึงต้องจัดให้สัมพันธ์กับการอบรมขัดเกลาทาง สังคมของท้องถิ่น การให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาสาระเรื่องราวท้องถิ่นควรมุ่งเน้นให้มองเห็นมิติของการศึกษา ตลอดชีวิตอยู่ 3 มิติ คือ มิติที่ 1 ความสัมพันธ์ของคนในท้องถิ่น มิติที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างผู้คนกับ สภาพแวดล้อมตามธรรมชาติของท้องถิ่น ซึ่งจะทำให้ทราบว่าสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นตนเองนั้นเป็นอย่างไร และมิติที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างผู้คนกับสิ่งนอกเหนือธรรมชาติ สิ่งเหล่านั้นโดยเฉพาะความสัมพันธ์ของคน กับสิ่งนอกเหนือธรรมชาติเป็นสิ่งที่ขาดหายไปในการปฏิรูปการศึกษา

ด้วยความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อ เสริมสร้างความรู้และความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ท้องถิ่น เรื่อง โปงกลางเลิศล้ำ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปที่ 5 การวิจัยแบบผสานวิธี เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และนำรูปแบบ ไปใช้ในการเสริมสร้างอัตลักษณ์ท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพและเกิดผลกับเยาวชนของชาติต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความรู้และความภาคภูมิใจ ในอัตลักษณ์ท้องถิ่น เรื่อง โปงกลางเลิศล้ำ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีคุณภาพ และประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความรู้และความภาคภูมิใจ ในอัตลักษณ์ท้องถิ่น เรื่อง โปงกลางเลิศล้ำ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อ เสริมสร้างความรู้และความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ท้องถิ่น เรื่อง โปงกลางเลิศล้ำ
4. เพื่อศึกษาความภาคภูมิใจเครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสานโปงกลางซึ่งเป็นอัตลักษณ์ท้องถิ่นจังหวัดกาฬสินธุ์

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความรู้และความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ ท้องถิ่น เรื่อง โปงกลางเลิศล้ำ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 : การวิจัยแบบผสานวิธี มีขั้นตอนการวิจัยดัง รายละเอียดต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

1) ศึกษาค้นคว้าข้อมูลเบื้องต้น เป็นการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเบื้องต้นจากเอกสาร หนังสือ ตำรา วารสาร และอินเทอร์เน็ตซึ่งเป็นสื่อเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการสร้างและพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความรู้และความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ท้องถิ่น ข้อมูลสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการที่จำเป็น

2) สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์แนวคำถาม และแบบจดบันทึกการสนทนากลุ่ม แบบประเมิน แบบสังเกต แบบทดสอบ แบบสอบถาม วาระการประชุม และแบบจดบันทึกการประชุม ดังนี้

2.1) การกำหนดผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ เพื่อเป็นการตรวจสอบว่าเครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับความมุ่งหมายของการวิจัยมากน้อยเพียงใด ในขั้นนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการกำหนดผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 5 คน

2.2) การตรวจสอบเครื่องมือ หลังจากกำหนดผู้เชี่ยวชาญแล้วผู้วิจัยได้ดำเนินการติดต่อทั้งทางระเบียนราชการ โทรศัพท์ และด้วยวาจา เพื่อนำเครื่องมือซึ่งประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์ แนวคำถามและแบบจดบันทึกการสนทนากลุ่ม แบบประเมิน แบบสังเกต แบบทดสอบ แบบสอบถาม วาระการประชุม และแบบจดบันทึกการประชุมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญดำเนินการตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม และสอดคล้องกับความมุ่งหมายของการวิจัย รวมทั้งการใช้สำนวนภาษาตามหลักภาษาไทยและมีความกระชับรัดกุมชัดเจน

3) สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียน ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ครูภูมิปัญญาและปราชญ์ชาวบ้านด้านโปงลางจังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการสร้างและพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ข้อมูลสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการที่จำเป็น รวมทั้งแนวทางที่นำไปสู่การสร้างและพัฒนา รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความรู้และความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ท้องถิ่น เรื่อง โปงลางเลิศจ้า ตลอดจนข้อมูลเกี่ยวกับความภาคภูมิใจเครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสานโปงลางซึ่งเป็นอัตลักษณ์ท้องถิ่นจังหวัดกาฬสินธุ์ มีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

4) ดำเนินการสนทนากลุ่มกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียน ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ครูภูมิปัญญาและปราชญ์ชาวบ้านด้านโปงลางจังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการที่จำเป็น รวมทั้งแนวทางที่นำไปสู่การสร้างและพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความรู้และความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ท้องถิ่น เรื่อง โปงลางเลิศจ้า มีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แนวคำถามและแบบจดบันทึกการสนทนากลุ่ม

5) ดำเนินการจัดทำ (ร่าง) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเบื้องต้น การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่มมาจัดกระทำเป็น (ร่าง) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย หลักสูตรและแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

6) นำการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างและพัฒนาขึ้นไปทดลองใช้กับนักเรียน

ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ปรับปรุงแก้ไขการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลังจากนำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง นำการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างและพัฒนาขึ้นไปทดลองใช้กับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

การทดลองใช้ถือว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญยิ่งของขั้นตอนการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความรู้และความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ท้องถิ่น เรื่อง โปงลางเลิคล้ำ ในการที่จะชี้ให้เห็นถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ถูกพัฒนาขึ้นโดยตรง รวมทั้งเป็นการตรวจสอบประสิทธิภาพและประสิทธิผลของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งในขั้นตอนนี้เป็นการนำเอาหลักสูตรแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และหนังสืออ่านประกอบที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญมาเป็นอย่างดีแล้วไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการ ดำเนินการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบแผนการทดลองกลุ่มทดลองกลุ่มเดียว มีการวัดผลก่อนทดลองหรือทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนซึ่งเป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ หลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความรู้และความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ท้องถิ่น เรื่อง โปงลางเลิคล้ำ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นแล้วมีการวัดผลหลังทดลองหรือทดสอบหลังเรียน (Post-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชุดเดียวกันกับการทดสอบก่อนเรียน เพื่อเปรียบเทียบผลก่อนและหลังการทดลอง ใช้เวลา 10 ชั่วโมง จำนวน 10 แผน ไม่รวมเวลาทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน มีการการประเมินระหว่างทำการทดลอง ดังนี้

1) วิเคราะห์หาค่าประสิทธิภาพ

2) เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

3) วิเคราะห์หาค่าดัชนีประสิทธิผล (The Effectiveness Index : E.I.) เป็นค่าที่แสดงความก้าวหน้าของนักเรียนที่เรียนรู้โดยใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความรู้และความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ท้องถิ่น เรื่อง โปงลางเลิคล้ำ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

7) ตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญสังเกตการณ์ขณะทดลองใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตรวจสอบคุณภาพขณะทดลองใช้

8) สอบถามนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และความภาคภูมิใจเครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสานโปงลางซึ่งเป็นอัตลักษณ์ท้องถิ่นจังหวัดกาฬสินธุ์

การประเมินผลการใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความรู้และความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ท้องถิ่น เรื่อง โปงลางเลิคล้ำ เพื่อเป็นหลักประกันว่านักเรียนจะได้รับการพัฒนาทั้งด้านสติปัญญา ร่างกาย คุณธรรม บรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตรและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข กระบวนการประเมินผลการใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผู้วิจัยได้ดำเนินการหลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สิ้นสุดลง โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามความพึงพอใจและความภาคภูมิใจที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และกำหนดระดับความพึงพอใจ 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสอบถามนักเรียน

เกี่ยวกับความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เสริมสร้างความรู้และความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ท้องถิ่น เรื่อง โปงลางเลิศจ้า ในประเด็นด้านเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล รวมทั้งสอบถามความภาคภูมิใจเครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสานโปงลางซึ่งเป็นอัตลักษณ์ท้องถิ่นจังหวัดกาฬสินธุ์ ในประเด็นด้านวัสดุและอุปกรณ์เครื่องมือ ขั้นตอนการทำและช่างโปงลางลายบรรเลงและวงโปงลาง การสืบทอดและสนับสนุน จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์และสรุป

ขั้นตอนที่ 4 การรับรองและเผยแพร่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

9) ดำเนินการประชุมกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ครูภูมิปัญญาและปราชญ์ชาวบ้านด้านโปงลางจังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อหาข้อสรุปและรับรองการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ซึ่งประกอบด้วยหลักสูตร แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และหนังสืออ่านประกอบ มีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ วาระการประชุมและแบบจดบันทึกการประชุม โดยมีมติที่ประชุมรับรองรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

10) เผยแพร่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หลังจากที่มีมติรับรองการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่ผู้ร่วมประชุมให้ข้อเสนอแนะ คำแนะนำ จากนั้นจึงได้จัดพิมพ์หลักสูตร แผนการจัดการเรียนรู้ และหนังสืออ่านประกอบเป็นรูปเล่มฉบับสมบูรณ์เผยแพร่ไปยังกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ตลอดจนหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อประยุกต์ใช้สำหรับเป็นแนวทางในการเสริมสร้างความรู้และความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ท้องถิ่นจังหวัดกาฬสินธุ์

ผลการวิจัย

1. ผลการสัมภาษณ์ ผลจากการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม สรุปได้ว่าหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรอิงมาตรฐาน ดังนั้น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความรู้และความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ท้องถิ่น เรื่อง โปงลางเลิศจ้า ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จึงควรมีการออกแบบการเรียนรู้อิงมาตรฐาน ทั้งนี้เนื่องจากการออกแบบการจัดการเรียนรู้อิงมาตรฐานเป็นการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดเป็นเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ การจัดทำหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐานจึงเป็นหน่วยการเรียนรู้ที่มีมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดเป็นเป้าหมายการเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้ ทั้งนี้เพราะผู้เรียนจะบรรลุมาตรฐานหรือไม่อย่างไรนั้น การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ถือเป็นขั้นตอนสำคัญที่นำมาตรฐานการเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติการเรียนการสอนอย่างแท้จริง การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพได้มาตรฐานอย่างแท้จริงทุกองค์ประกอบของหน่วยการเรียนรู้ต้องเชื่อมโยงกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด โดยครูผู้สอนต้องเข้าใจและสามารถวิเคราะห์ได้ว่ามีสิ่งใดบ้างที่ต้องการให้นักเรียนได้เรียนรู้และปฏิบัติได้ในมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด การจัดทำหน่วยการเรียนรู้จึงมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ครูผู้สอนวางแผนในการดำเนินการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพบรรลุผลตามเป้าหมายและกำหนดให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เรียนรู้ในรายวิชาประวัติศาสตร์

2. ผลประสิทธิภาพของการเรียนรู้โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความรู้ และความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ท้องถิ่น เรื่อง โปงลางเลิศจ้ำ

สัญลักษณ์	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ
E ₁	ประสิทธิภาพด้านกระบวนการ	65.87	1.89	85.55
E ₂	ประสิทธิภาพด้านผลลัพธ์	33.72	1.06	84.30

จากตาราง พบว่า E₁ ซึ่งหมายถึง ประสิทธิภาพของกระบวนการเกิดจากการนำการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความรู้และความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ท้องถิ่น เรื่อง โปงลางเลิศจ้ำ ไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 แล้วทำการวัดผลระหว่างเรียนโดยใช้คะแนนจากการวัดผล 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ความเข้าใจ ได้แก่ การทำแบบทดสอบประจำแผน และการทำแบบทดสอบใบงาน ด้านกระบวนการกลุ่ม ได้แก่ คะแนนการร่วมกระบวนการกลุ่ม และด้านพฤติกรรมการทำงาน ได้แก่ คะแนนพฤติกรรมการทำงาน ของนักเรียนทุกคนที่ได้ของทุกแผนการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 65.87 จากคะแนนเต็ม 77 คิดเป็นร้อยละ 85.55 ของคะแนนเต็ม และ E₂ ซึ่งหมายถึง ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ที่เกิดจากการนำคะแนนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ทุกคนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความรู้และความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ท้องถิ่น เรื่อง โปงลางเลิศจ้ำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 33.72 จากคะแนนเต็ม 40 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 84.30 ของคะแนนเต็ม ดังนั้น ประสิทธิภาพของการเรียนโดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความรู้และความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ท้องถิ่น เรื่อง โปงลางเลิศจ้ำ จึงเท่ากับ 85.55/84.30 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ 80/80

จากนั้นผู้วิจัยทำการวิเคราะห์หาค่าดัชนีประสิทธิผลของการเรียนโดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความรู้และความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ท้องถิ่น เรื่อง โปงลางเลิศจ้ำ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยคำนวณด้วยวิธีการของ กูดแมน เพรสเซอร์ และซินเดอร์ ดัชนีประสิทธิผลของการเรียนโดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความรู้และความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ท้องถิ่น เรื่อง โปงลางเลิศจ้ำ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีค่า เท่ากับ 0.6837 แสดงว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนรู้เพิ่มขึ้นหลังเรียน คิดเป็นร้อยละ.68

3. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความรู้และความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ท้องถิ่น เรื่อง โปงลางเลิศจ้ำ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความรู้และความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ท้องถิ่น เรื่อง โปงลางเลิศจ้ำ มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจด้านกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$) นอกนั้นอยู่ในระดับมากเรียงลำดับตามคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อยได้ดังนี้ คือ ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.18$) ด้านเนื้อหา ($\bar{X} = 4.11$) และด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{X} = 4.08$)

4. ความภาคภูมิใจเครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสานโปงลางซึ่งเป็นอัตลักษณ์ท้องถิ่นจังหวัดกาฬสินธุ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความรู้และความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ท้องถิ่น เรื่อง โปงลางเลิศล้ำ พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความรู้และความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ท้องถิ่น เรื่อง โปงลางเลิศล้ำ มีความภาคภูมิใจเครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสานโปงลาง ซึ่งเป็นอัตลักษณ์ท้องถิ่นจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนมีความภาคภูมิใจในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับตามคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อยได้ดังนี้ คือ ด้านการสืบทอดและสนับสนุน ($\bar{X} = 4.14$) ด้านขั้นตอนการทำและช่างโปงลาง ($\bar{X} = 4.05$) ด้านวัสดุและอุปกรณ์เครื่องมือ ($\bar{X} = 4.02$) และด้านลายบรรเลงและวงโปงลาง ($\bar{X} = 3.96$)

อภิปรายผล

1. การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความรู้และความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ท้องถิ่น เรื่อง โปงลางเลิศล้ำ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ครั้งนี้ทำให้ทราบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างและอย่างเป็นระบบระเบียบและมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนในการเสริมสร้างความรู้และความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ท้องถิ่น สำเร็จเป็นไปตามความมุ่งหมาย อาจเนื่องมาจากสาเหตุการกำหนดขั้นตอนการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นระบบระเบียบ และมีความเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ของผู้วิจัย ทำให้ได้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครั้งนี้ บุคคลหลายฝ่ายได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาทั้งนักเรียน ครูผู้สอน ครูภูมิปัญญาและปราชญ์ชาวบ้านด้านโปงลางจังหวัดกาฬสินธุ์ซึ่งเป็นผู้รู้และเชี่ยวชาญดนตรีพื้นบ้านอีสานโปงลาง และผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ ทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นได้รับการกลั่นกรอง ตรวจสอบคุณภาพ และรับรองจากผู้เชี่ยวชาญ นักเรียนได้เรียนรู้สิ่งที่อยู่ใกล้ตัว ทำให้นักเรียนได้รับการปลูกฝังให้มีความรักและความผูกพันรวมทั้งภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนและสามารถใช้ทรัพยากรท้องถิ่นได้ เนื้อหาสาระการเรียนรู้มีความแปลกใหม่ ไม่มีความซ้ำซ้อน และแผนการจัดการเรียนรู้กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้เป็น 5 ขั้น ตามแนวคิดของการพัฒนาด้านจิตพิสัยของบลูม (Instructional Model Based on Bloom's Affective Domain) ทำให้นักเรียนได้รับการเสริมสร้างความรู้และปลูกฝังค่านิยมที่พึง

2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นไปตามความมุ่งหมายของการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับ พันธ์ โพธิ์บัติ (2550 : 127-132) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาแบบการสอนหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การทำไวน์ผลหม่อน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการสอนหลักสูตรท้องถิ่นที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 88.61/81.80 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ และสอดคล้องกับ คำปุน บุตรแสน (2550 : 73-78) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง ดนตรีพื้นบ้านอีสาน (พิณ) โดยใช้เทคนิค TAI ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการศึกษาพบว่า ผลการจัดกิจกรรมเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง ดนตรีพื้นบ้านอีสาน (พิณ) โดยใช้เทคนิค TAI ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีการพัฒนาขึ้นโดยมีประสิทธิภาพ 80.55/89.64 สอดคล้องกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ นอกจากนี้

ยังสอดคล้องกับ สุวรรณ ภูทองขาว (2552 : 88-91) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาโปรแกรมบทเรียน เรื่อง ดนตรีโปงลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาโปรแกรมบทเรียน เรื่อง ดนตรีโปงลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.80/83.87 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ รวมทั้งสอดคล้องกับ อัจฉรา ชำนาญวงษ์ (2553 : 80-84) ที่ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดนตรีพื้นบ้านอีสาน (พื้นฐานการตีโปงลาง) แบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน สาระการเรียนรู้ศิลปะ (ดนตรี) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดนตรีพื้นบ้านอีสาน (พื้นฐานการตีโปงลาง) แบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน สาระการเรียนรู้ศิลปะ (ดนตรี) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพ 83.63/82.42 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความรู้ และความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ท้องถิ่น เรื่อง โปงลางเลิกล้ำ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์เป็นไปตามความมุ่งหมายของการวิจัยที่กำหนดไว้ อาจเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ผ่านขั้นตอนกระบวนการสร้างอย่างเป็นระบบ และมีวิธีการ ที่เหมาะสม การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักเรียนที่มีความสามารถแตกต่างกันทั้งเก่ง ปานกลาง และอ่อน นักเรียนได้ทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกันและช่วยเหลือกันภายในกลุ่ม ความสำเร็จของสมาชิกถือเป็นความสำเร็จของกลุ่ม

3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความรู้และความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ท้องถิ่น เรื่อง โปงลางเลิกล้ำ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.6837 แสดงว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนรู้เพิ่มขึ้นหลังเรียนคิดเป็นร้อยละ 68.37 ซึ่งสอดคล้องกับ พันธ์ โพธิ์บัติ (2550 : 127-132) ที่ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการสอนหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การทำไวน์ผลหม่อน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการสอนหลักสูตรท้องถิ่นที่พัฒนาขึ้นค่าดัชนีประสิทธิผลมีค่าเท่ากับ 0.63 แสดงว่านักเรียนมีความรู้ความก้าวหน้าในการเรียนร้อยละ 63 และสอดคล้องกับ คำปุน บุตรแสน (2550 : 73-78) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง ดนตรีพื้นบ้านอีสาน (พิณ) โดยใช้เทคนิค TAI ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการศึกษาพบว่า ผลการจัดกิจกรรมเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง ดนตรีพื้นบ้านอีสาน (พิณ) โดยใช้เทคนิค TAI ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีการพัฒนาขึ้นมีดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.8150 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 81.50 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับสุวรรณ ภูทองขาว (2552 : 88-91) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาโปรแกรมบทเรียนเรื่อง ดนตรีโปงลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาโปรแกรมบทเรียน เรื่อง ดนตรีโปงลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่าดัชนีประสิทธิผลของโปรแกรมบทเรียนมีค่าเท่ากับ 0.7520 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 75.20 รวมทั้งสอดคล้องกับ อัจฉรา ชำนาญวงษ์ (2553 : 80-84) ที่ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดนตรีพื้นบ้านอีสาน (พื้นฐานการตีโปงลาง) แบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน สาระการเรียนรู้ศิลปะ (ดนตรี) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการศึกษาพบว่า ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดนตรีพื้นบ้านอีสาน (พื้นฐานการตีโปงลาง) แบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน สาระการเรียนรู้ศิลปะ

(ดนตรี) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.7161 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 71.61

ผลจากการวิจัยแสดงว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความรู้และความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ท้องถิ่น เรื่อง โปงลางเลิศจ้า ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น มีพัฒนาการในการเรียนรู้ที่ประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้ รวมทั้งยังเป็นรูปแบบที่เสริมสร้างให้ผู้เรียนมีความรู้และความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ท้องถิ่น ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเองเพื่อเป็นเครื่องมือที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คำนึงถึงหลักการออกแบบการเรียนรู้ซึ่งผู้เรียนมีความแตกต่างกัน โดยนักเรียนมีโอกาที่จะช่วยเหลือและแนะนำซึ่งกันและกัน เรียนรู้ด้วยความสนุกสนานและเพลิดเพลิน

4. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความรู้และความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ท้องถิ่น เรื่อง โปงลางเลิศจ้า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ พันธ์ โพธิ์บัติ (2550 : 127-132) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาแบบการสอนหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การทำไวน์ผลหม่อน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนตามรูปแบบการสอนหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การทำไวน์ผลหม่อน มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการสอนอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ คำปุน บุตรแสน (2550 : 73-78) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง ดนตรีพื้นบ้านอีสาน (พิณ) โดยใช้เทคนิค TAI ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง ดนตรีพื้นบ้านอีสาน (พิณ) โดยใช้เทคนิค TAI โดยรวมอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับสุวรรณ ภูทองขาว (2552 : 88-91) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาโปรแกรมบทเรียน เรื่อง ดนตรีโปงลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยโปรแกรมบทเรียน เรื่อง ดนตรีโปงลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะอยู่ในระดับมากรวมทั้งสอดคล้องกับอัจฉรา ชำนาญวงษ์ (2553 : 80-84) ที่ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดนตรีพื้นบ้านอีสาน (พื้นฐานการตีโปงลาง) แบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน สาระการเรียนรู้ศิลปะ (ดนตรี) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดนตรีพื้นบ้านอีสาน (พื้นฐานการตีโปงลาง) แบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน โดยรวมอยู่ในระดับมาก

5. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความรู้และความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ท้องถิ่น เรื่อง โปงลางเลิศจ้า มีความภาคภูมิใจเครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสานโปงลาง ซึ่งเป็นอัตลักษณ์ท้องถิ่นจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าสถานศึกษา หน่วยงาน และเอกชนได้มีการสืบทอดและสนับสนุนให้เยาวชนหรือคนรุ่นใหม่ได้เรียนรู้และฝึกทักษะเครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสานโปงลาง ทำให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีมูลค่าเพิ่มเป็นการสืบทอดเครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสานโปงลางให้คงอยู่สืบไป รวมทั้งนักเรียนมีความภาคภูมิใจที่โปงลางจังหวัดกาฬสินธุ์ได้รับการเผยแพร่ให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายทั้งในและต่างประเทศ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย สถานศึกษาและครูผู้สอนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในด้านการกำหนดขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ นำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอน ในสถานศึกษาได้

1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความรู้และความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ท้องถิ่น เรื่อง โปงลางเลิศจ้ำ สามารถกระทำได้ทั้งภายในห้องเรียนและนอกห้องเรียนตามความเหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ ซึ่งสถานศึกษาและครูผู้สอนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมให้มีความหลากหลาย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความรู้และความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ให้ครบทุกเรื่องตามคำขวัญจังหวัดกาฬสินธุ์ที่ว่า “เมืองฟ้าแดดสงยาง โปงลางเลิศจ้ำ วัฒนธรรมผู้ไทย ผ้าไหมแพรวา มหาสารคาม ข้าวดีเลิศล้ำ ไฉนสำราญใจ”

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความรู้และความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ท้องถิ่นในระดับชั้นอื่น ๆ และมีการศึกษาทัศนคติของนักเรียนเพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการปลูกฝังให้นักเรียนมีความรักและความผูกพัน รวมทั้งภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน

2.3 ควรมีการนำการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความรู้และความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ท้องถิ่น เรื่อง โปงลางเลิศจ้ำ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ไปทดลองใช้กับนักเรียนหลาย ๆ โรงเรียน เพื่อหาข้อสรุปผลการวิจัยที่กว้างขวางยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- คำปุ่น บุตรแสน. (2550). *การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง ดนตรีพื้นบ้านอีสาน (พิน)* โดยใช้เทคนิค TAI ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พนัส โพธิบัติ. (2550). *การพัฒนาแบบการสอนหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การทำไวน์ผลหม่อนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศรีศักร วัลลิโภดม. (2540). “ปัญหาของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นและแนวทางการแก้ไขปัญหา,” ในเอกสารลัมนนาทางวิชาการเรื่อง พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในประเทศไทย. หน้า 79 – 90. กรุงเทพฯ :
- ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร.
- สุวรรณ ภูทองขาว. (2552). *การพัฒนาโปรแกรมบทเรียน เรื่อง ดนตรีโปงลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อมรา พงศาพิชญ์. (2549). *ความหลากหลายทางวัฒนธรรม : กระบวนทัศน์และบทบาทในประชาสังคม*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อังฉรา ชำนาญวงศ์. (2553). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดนตรีพื้นบ้านอีสาน (พื้นฐานการตีโปงลาง)
แบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ดนตรี) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. การศึกษาค้นคว้า
อิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.